

Sygn. akt III AUa 1148/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grażyna Horbulewicz
Sędziowie:	SSA Małgorzata Węgrzynowska - Czajewska SSA Barbara Mazur (spr.)
Protokolant:	stażysta Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 13 marca 2014 r. w Gdańsku

sprawy S. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt VIII U 98/13

1. oddala apelację;
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz wnioskodawcy kwotę 120,00 (sto dwadzieścia 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 1148/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił ustalenia S. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wskazując, że ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy oraz na dzień 01 stycznia 1999 r. nie wykazał wymaganego okresu co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach, a jedynie 2 lata, 8 miesięcy i 5 dni.

Do stażu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uznał okresu zatrudnienia w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. oraz od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r., ponieważ w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 26 lipca 2011 r. wystawionego przez Agencję Nieruchomości Rolnych w P. potwierdzono pracę od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. na stanowisku „magazyniera surowców paszowych”, a od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. na stanowisku „starszego specjalisty ds. suszarnictwa”, które nie są zaliczane do prac w warunkach szczególnych. Odnośnie drugiego z tych stanowisk organ ten podał również, że nawet uznając, że ubezpieczony wykonywał prace na stanowisku „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”, brak jest podstaw do uznania, że pracował w tym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł S. M. domagając się jej zmiany poprzez ustalenie mu prawa do emerytury. Wskazał, że od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. pracował na stanowisku magazyniera surowców paszowych, które odpowiada stanowisku robotnika magazynowego i magazyniera surowców paszowych i pasz, stanowiącemu pracę w szczególnych warunkach. W tym okresie pracował w mieszalni pasz typu A. – usytuowana bezpośrednio w jednym pomieszczeniu z surowcami paszowymi i pasz oraz w suszarni pasz.

Ponadto w okresie od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. na stanowisku specjalisty ds. suszarnictwa wykonywał te same prace co wcześniej oraz dodatkowo m.in. stałe sprawdzanie prawidłowości procesu produkcji, parametrów temperatur wlotowej i wylotowej, obrotów bębna), co wiązało się ze stałą i bezpośrednią obecnością bezpośrednio w środowisku pracy wytwarzania.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie VIII U 98/13 Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

1. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił S. M. prawo do emerytury począwszy od dnia 01 stycznia 2013 r.,
2. stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu I instancji:

S. M., ur. dnia (...), w dniu 03 września 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Na dzień złożenia wniosku o emeryturę ubezpieczony nie był członkiem OFE, na dzień 01 stycznia 1999 r. udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowych oraz 2 lata, 8 miesięcy i 5 dni okresu pracy w warunkach szczególnych.

W dniu składania wniosku ubezpieczony był zatrudniony w PHU (...) w S..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. nie uwzględnił jako pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa w G. od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. oraz od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r.

W związku z powyższym, zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 16 listopada 2012 r. organ rentowy odmówił ustalenia S. M. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W okresie zatrudnienia w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa w G. od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku magazyniera surowców paszowych, a od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. na stanowisku starszego specjalisty ds. suszarnictwa.

Ubezpieczony przez pierwszy z w/w okresów stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował przy produkcji śrut, mączek, suszów z traw i odpadów rybnych, w suszarni pasz i przy ich mieszaniu.

Następnie, w okresie pracy na stanowisku starszego specjalisty ds. suszarnictwa do zakresu jego obowiązku doszły czynności kontrolne, m.in. organizacja prawidłowego przebiegu prac suszarni, dbałość o stan techniczny suszarni, stała zdolność produkcji oraz szybkie i sprawne zmienianie procesu produkcji w zależności od rodzaju surowca, a nadto prowadzenie dziennika czasu pracy pracowników, prowadzenie dokumentacji związanej z procesem produkcji, przyjmowanie surowca do suszenia, określanie jego wagi i jakości, prawidłowe przechowywanie surowca oraz dbałość o uniknięcie strat i ubytków podczas przyjmowania i składowania surowca. Pracę tę również wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych oraz w aktach osobowych z Gospodarstwa Rolnego Skarbu Państwa w G. w aktach sprawy, których autentyczności żadna ze stron nie kwestionowała. Nadto, podstawą dokonanych ustaleń były oświadczenia współpracowników ubezpieczonego: J. W., K. N., J. N., D. J., S. S. oraz S. C. oraz wyjaśnienia ubezpieczonego, które jako logiczne, spójne i korespondujące z pozostałym materiałem dowodowym, Sąd ten uznał za w pełni wiarygodne.

W ocenie Sądu I instancji, w świetle poczynionych ustaleń faktycznych, odwołanie S. M. zasługuje na uwzględnienie.

Sąd ten wskazał, że przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Stwierdził, że wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15 - letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, że stanowisko organu emerytalnego odmawiające ustalenia ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
- 3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sąd Okręgowy podkreślił, że art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej zmieniony został przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 637) z dniem 01 stycznia 2013 r., co skutkuje tym iż od dnia 01 stycznia 2013 r., aby uzyskać uprawnienia do emerytury w warunkach szczególnych, nie ma konieczności spełniania przesłanki rozwiązania stosunku pracy. W oparciu o powyższe przesłanka ta nie była oceniana przez ten Sąd jako przesłanka negatywna – dyskwalifikująca wnioskodawcę do uzyskania prawa do emerytury.

Sąd I instancji zaznaczył, że dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa emerytalna, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Stosownie do treści § 4 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale X (W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym), pod poz. 10 wskazano prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty.

Sąd Okręgowy uznał, że dla uszczegółowienia charakteru wykonywanych prac koniecznym jest sięgnięcie do przepisów resortowych, w tym do załącznika Nr 1 zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. (Dz. Urz. MRiRW z 1988 r. Nr 2, poz. 4), gdzie w wykazie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, w wykazie A, dział X (W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym), pod poz. 10 (Prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty), w pkt 5 wskazano stanowisko robotnika magazynowego i magazyniera surowców paszowych i pasz.

Nadto, w wykazie A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, wśród prac w szczególnych warunkach w dziale XIV (Prace różne), pod poz. 24 wymieniono stanowisko „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Dodatkowo Sąd ten wskazał, że zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Sąd I instancji zwrócił jednak uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwały S.N.: z dnia 10 marca 1984 r. w sprawie III UZP 6/84 oraz z dnia 21 września 1984 r. w sprawie III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony osiągnął 60 rok życia, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz 2 lata, 8 miesięcy i 5 dni okresu pracy w warunkach szczególnych i nie był członkiem OFE.

Przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za pracę w szczególnych warunkach mogą zostać uznane okresy zatrudnienia ubezpieczonego w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa w G. od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. oraz od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r.

Organ rentowy odmawiając zaliczenia spornych okresów zatrudnienia wskazywał, że zajmowane przez ubezpieczonego w spornych okresach stanowiska „magazyniera surowców paszowych” oraz „starszego specjalisty ds. suszarnictwa” nie są zaliczane do prac w warunkach szczególnych. Odnosnie drugiego z tych stanowisk ZUS podał również, że nawet uznając, że ubezpieczony wykonywał prace „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”, brak jest podstaw do uznania, że pracował w tym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto podał, że ubezpieczony w dniu składania wniosku o emeryturę nie rozwiązał stosunku pracy.

Sąd Okręgowy wskazał, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe ponad wszelką wątpliwość wykazało, że S. M. w okresach zakwestionowanych przez organ rentowy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

W okresie od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. ubezpieczony pracował przy produkcji śrut, mączek, suszów z traw i odpadów rybnych, w suszarni pasz i przy ich mieszaniu, a od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. do zakresu jego obowiązku doszły czynności kontrolne, m.in. organizacja prawidłowego przebiegu prac suszarni, dbałość o stan techniczny suszarni, stałą zdolność produkcji ora szybkie i sprawne zmienianie procesu produkcji w zależności od rodzaju surowca, a nadto prowadzenie dziennika czasu pracy pracowników, prowadzenie dokumentacji związanej z procesem produkcji, przyjmowanie surowca do suszenia, określanie jego wagi i jakości, prawidłowe przechowywanie surowca oraz dbałość o uniknięcie strat i ubytków podczas przyjmowania i składowania surowca.

Powyższe okoliczności niewątpliwie pozwalają na zakwalifikowanie pracy ubezpieczonego do pracy w szczególnych warunkach w okresie od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. jako prac przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty, wskazanym w wykazie A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego w dziale X, pod poz. 10, a w okresie od dnia 01 maja 1981 roku do dnia 10 maja 1993 r. jako „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” wskazanym w wykazie A w/w rozporządzenia, w dziale XIV, pod poz. 24.

W ocenie Sądu I instancji fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Niewątpliwie został on potwierdzony na podstawie treści dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego, w której wskazano jaki był zakres wykonywanych przez niego obowiązków na poszczególnych stanowiskach. Następnie charakter pracy ubezpieczonego został uszczegółowiony twierdzeniami ubezpieczonego oraz treścią przedłożonych oświadczeń współpracowników ubezpieczonego w spornych okresach zatrudnienia – którzy zgodnie podali, iż ubezpieczony w pierwszym ze spornych okresów wykonywał prace na stanowisku przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty, a w drugim czynności kontrolne na wydziale, na którym wytwarzana jest mąka, kasza, płatki i śruty.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ w dniu(...) ukończył 60 lat, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze, co najmniej 25 lat, nie jest członkiem OFE. Wobec zaliczenia spornych okresów od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. oraz od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. wnioskodawca legitymuje się ponad 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd ten zważył, iż organ rentowy zaskarżoną decyzję argumentował też uchybieniem ubezpieczonego w zakresie braku rozwiązania stosunku pracy.

Wskazał, iż zgodnie z wyżej powołanym nowym brzmieniem art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej, z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej tj. z dniem 01 stycznia 2013 r. zrezygnowano z obowiązku rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako przesłanki koniecznej dla nabycia prawa do emerytury.

Mając na względzie przedstawione wyżej okoliczności, na podstawie przepisu art. 477 (14) § 2 k.p.c. i cytowanych wyżej regulacji, Sąd I instancji orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku.

Uznając, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na to, że dopiero zmiana przepisów w zakresie konieczności rozwiązania stosunku pracy oraz przeprowadzenie obszernego postępowania dowodowego w toku postępowania sądowego umożliwiło rozstrzygnięcie, czy praca wykonywana przez S. M. w spornym okresie stanowiła pracę w warunkach szczególnych, Sąd ten orzekł jak w pkt 2 sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zaskarżając ten wyrok w części dotyczącej pkt 1 wyroku, tj. ustalenia S. M. prawa do emerytury od dnia 01 stycznia 2013 r. zarzucając mu naruszenie przepisu art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.), § 2 ust. 1 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz art. 233 k.p.c.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy dokonał streszczenia postępowania sądowego-pierwszoinstancyjnego w niniejszej sprawie oraz wskazał, że brak jest podstaw do kwestionowania, iż ubezpieczony w okresie od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 kwietnia 1981 r. na stanowisku magazyniera surowców paszowych wykonywał prace w warunkach szczególnych.

Apelujący zakwestionował jednak wykonywanie przez ubezpieczonego prac w warunkach szczególnych w okresie od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. na stanowisku starszego specjalisty ds. suszarnictwa, które Sąd Okręgowy zakwalifikował jako kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Zauważył, że Sąd ten nie podał jakie prace jako podstawowe były wykonywane na wydziale, na którym ubezpieczony sprawował kontrolę międzyoperacyjną, co utrudnia weryfikację stanowiska. Nadto z przepisów resortowych wynika, iż prace w suszarniach mogą zostać uznane za wykonywane w szczególnych warunkach przy uwzględnieniu, że temperatura powietrza w tych pomieszczeniach przekracza 35°C, co nie wynika z materiału zgromadzonego w sprawie.

Zważywszy na powyższe, zdaniem organu rentowego, brak podstaw do uznania za pracę w warunkach szczególnych okresu od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. na stanowisku starszego specjalisty ds. suszarnictwa.

W konkluzji organ ten wnosił o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej pkt I i oddalenie odwołania, ewentualnie
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej pkt I i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

Pismem procesowym z dnia 12 marca 2014 r. S. M., reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł o oddalenie apelacji organu rentowego w całości oraz zasądzenie od tego organu na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zawiera zarzutów skutkujących uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu I instancji.

Z treści apelacji wynika zarzut naruszenia prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę przez ten Sąd przeprowadzonych w niniejszej sprawie dowodów i przyjęcie, że w oparciu o przeprowadzone w tej sprawie dowody S. M. zdołał wykazać, że w dniu 01 stycznia 1999 r. osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Skuteczne postawienie zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń ze zgromadzonymi dowodami lub naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, lub nie uwzględnił wszystkich przeprowadzonych w sprawie dowodów, jedynie to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r. w sprawie III CK 245/04, publik. LEX 174185).

Zaskarżony wyrok odpowiada prawu chociaż nie wszystkie ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy są prawidłowe.

Spór w niniejszej sprawie dotyczy kwestii spełniania przez S. M., wynikających z treści art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), przesłanek ustalenia mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym (mężczyznom) urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej (60 lat - § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego), jeżeli w dniu wejścia tej ustawy w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy emerytalnej (co najmniej 25 letni).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r.).

W przedmiotowej sprawie apelujący kwestionuje spełnianie przez wnioskodawcę przesłanki w postaci osiągnięcia w dniu wejścia ustawy emerytalnej w życie, tj. w dniu 01 stycznia 1999 r., wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej).

Ocena kwestii spełniania tej przesłanki zależy od odpowiedzi na pytanie, czy sporny okres zatrudnienia S. M. od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w G. podlega zaliczeniu do wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W myśl § 10 ust. 1 pkt 2, obowiązującego od dnia 23 listopada 2011 r., rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) zainteresowany zgłaszający wniosek o emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy powinien dołączyć do wniosku m.in. dokumenty stwierdzające okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W toku postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie S. M. przedłożył: „zaświadczenie o zatrudnieniu w warunkach szkodliwych dla zdrowia” z Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddziału Terenowego w E. z dnia 04 marca 1998 r. (k. 7 akt em. ZUS) oraz „zaświadczenie o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze” z Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w G. z siedzibą w P. z dnia 26 lipca 2011 r. (k. 8 akt em. ZUS).

W „zaświadczeniu o zatrudnieniu w warunkach szkodliwych dla zdrowia” z dnia 04 marca 1998 r. (k. 7 akt em. ZUS) podano, że S. M. był zatrudniony w byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym w G. od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 30 czerwca 1993 r. na stanowisku starszego specjalisty d/s suszarnictwa i w okresie tym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace magazyniera i st. specj. d/s suszarnictwa wymienione w poz. 10, działu X, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

W „zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze” z Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w G. z siedzibą w P. z dnia 26 lipca 2011 r. (k. 8 akt em. ZUS) podano natomiast, że w okresie zatrudnienia w Gospodarstwie Rolnym Skarbu Państwa G. od dnia 16 sierpnia 1976 r. do dnia 10 maja 1993 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace polegające na dozorcze inżyniersko-technicznym w suszarni, o których mowa w poz. 24, działu XIV, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego na stanowisku starszego specjalisty ds. suszarnictwa wymienionym w pkt 1, poz. 24, działu XIV, części B wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uprawniających do niższego wieku emerytalnego, wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (Dz. Urz. MRiGŻ Nr 2, poz. 4).

Świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok S.N. z dnia 16 czerwca 2009 r. w sprawie I UK 24/09, publik. LEX nr 518067).

Tym samym treść świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach podlega weryfikacji zarówno w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego przed sądami ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu II instancji rozbieżność zachodząca pomiędzy w/w świadectwami wykonywania prac w szczególnych warunkach dotycząca okresu i rodzaju wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach podważa miarodajność tych świadectw.

Sąd ten w pełni podziela jednak stanowisko, zgodnie z którym w sądowym postępowaniu odwoławczym fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie mogą być udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego, a do sądu należy ocena ich wiarygodności (por. wyrok S.N. z dnia 02 lutego 1996 roku w sprawie II URN 3/95, publik. LEX nr 24774).

W związku z powyższym ubezpieczony ma szerokie możliwości udowodnienia faktu świadczenia pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie zatrudnienia, przy zastosowaniu różnorodnych środków dowodowych.

Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji jednego z wykazów, stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego (por. wyrok S.N. z dnia 01 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 21/10, publik. LEX nr 619638).

Z treści przepisu § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego wynika zaś, że do zaliczenia okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do okresów pracy uzasadniających prawo do świadczeń na

zasadach określonych w tym rozporządzeniu konieczne jest, aby praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Dla zaliczenia spornego okresu zatrudnienia niezbędne jest zatem ustalenie, że w tym okresie S. M. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach, o których mowa w wykazach A lub B, stanowiących załączniki do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli wykonywanej w wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, objęte poz. 24, działu XIV, wykazu A tego rozporządzenia, to te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu (por. wyroki: S.A. w G. z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie III AUa 366/12, publik. LEX nr 1217674 i S.A. we W. z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie III AUa 259/12, publik. LEX nr 1238778).

W ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzone w sprawie dowody, a w szczególności: zakres czynności dla starszego specjalisty d/s suszarnictwa z dnia 07 kwietnia 1988 r. (k. 49 akt osobowych koperta k. 21 akt sprawy), przesłuchanie S. M. w charakterze strony (k. 40-40v. akt sprawy) oraz dokumenty w postaci oświadczeń: J. W., K. N., J. N., D. J., S. C. (koperta k. 27 akt sprawy) i S. S. (k. 30 akt sprawy) wykazały, że w spornym okresie zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w G. wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w poz. 24 „Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”, działu XIV „Prace różne”, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

Wbrew stanowisku apelującego Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 46-53 akt sprawy) wskazał jakie prace jako podstawowe były wykonywane na wydziale, na którym ubezpieczony sprawował dozór techniczny – prace przy produkcji śrut, mączek, suszów z traw i odpadów rybnych w suszarni pasz, a zatem prace w warunkach szczególnych, o których mowa w poz. 10 „Prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty”, działu X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywcym”, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

W świetle przeprowadzonych w niniejszej sprawie w/w dowodów zasadne jest przyjęcie, że w spornym okresie zatrudnienia S. M. nie wykonywał prac wymienionych w poz. 24, działu XIV, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego w pełnym wymiarze czasu pracy, ponieważ oprócz tej pracy wykonywał jeszcze prace, o których mowa w poz. 10, działu X, wykazu A tego rozporządzenia, tj. prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty.

Nieprawidłowo zatem Sąd Okręgowy ustalił (k. 46-53 akt sprawy), że prace wymienione w poz. 24, działu XIV, wykazu A wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd II instancji podziela jednak stanowisko, że pracownik, który u jednego pracodawcy w tym samym czasie (okresie) wykonywał różne rodzaje prac w szczególnych warunkach (wymienione w załączniku do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego – wykaz A), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie powinien być pozbawiony uprawnienia do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego do emerytury (por. wyrok S.N. z dnia 27 stycznia 2012 r. w sprawie II UK 103/11, publik. LEX nr 1130388).

Ponieważ w okresie zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w G. od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. na stanowisku starszego specjalisty d/s suszarnictwa stale i w pełnym wymiarze czasu pracy S. M. wykonywał prace w szczególnych warunkach, o których mowa: w poz. 10, działu X, wykazu A oraz w poz. 24, działu XIV, wykazu A, a zatem okres ten w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego podlega do okresu zatrudnienia w

szczególnych warunkach wymaganego w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Bezprzedmiotowe jest analizowanie, czy w spornym okresie zatrudnienia wnioskodawca wykonywał prace wymienione w poz. 11 „Prace w suszarniach z zastosowaniem podgrzewania, jeżeli temperatura powietrza w tych suszarniach przekracza 35 ° C”, działu XIV „Prace różne”, wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, ponieważ dowody jednoznacznie wskazują, że sprawował on dozór techniczny bezpośrednio na wydziale, w którym jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie A.

Podlegający zaliczeniu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okres zatrudnienia S. M. od dnia 01 maja 1981 r. do dnia 10 maja 1993 r. w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w G. (12 lat i 10 dni), liczony razem z okresami uwzględnionymi przez organ rentowy (7 lat, 4 miesiące i 5 dni), daje łącznie 19 lat, 4 miesiące i 15 dni, a zatem więcej aniżeli wymagany okres co najmniej 15 lat (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Tym samym wnioskodawca spełnia przesłankę posiadania na dzień 01 stycznia 1999 roku, co najmniej 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych (art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego).

Ponieważ dla ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z art. 184 ustawy emerytalnej nieodzowne jest łączne spełnienie wszystkich przesłanek z jego ust. 1 i 2, wobec spełnienia przez S. M. spornej przesłanki z art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, brak jest podstaw prawnych do odmowy przyznania mu tego świadczenia.

Stosownie do treści art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu – kosztach zastępstwa procesowego S. M. w postępowaniu apelacyjnym, na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., jak również § 2 ust. 1 i 2, § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013, poz. 490), Sąd ten orzekł jak w pkt 2 sentencji wyroku.